herpy

DRZEWOŁAZY

Rio Santiago Poison Frog

Excidobates captivus

Excidobates captivus to bardzo mały, aktywny za dnia drzewołaz o długości 12-17 mm z pogranicza Peru i Ekwadoru. Jest czarny, z pomarańczowoczerwonymi plamami ułożonymi w rzędy wzdłuż grzbietu i żółtymi plamami na kończynach i brzuchu. Żyje na dnie wilgotnego lasu deszczowego i lasu górskiego.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Dendrobates captivus; Ranitomeya captiva; Adelphobates captivus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**12-17 mm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**80-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**4-8**
Okres larwalny	**65-75 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Excidobates captivus to jeden z najmniejszych drzewołazów, mierzy 12-17 mm od pyska do kloaki. Kolor podstawowy jest czarny, a wzdłuż obu boków grzbietu biegnie rząd wyraźnych pomarańczowoczerwonych plam. Małe żółte plamki znajdują się nad pachą i w pachwinie, a bledsze żółte plamy pod brodą, na piersi i brzuchu oraz pod udami. Pierwszy palec jest wyraźnie krótszy od drugiego. Rodzaj rozpoznaje się po jasnych, owalnych plamach na spodniej stronie ud. Kijanki są jasnoszare.

Gatunek został opisany w 1982 roku przez Charlesa Myersa jako *Dendrobates captivus* na podstawie jednego okazu muzealnego, zebranego w 1929 roku. Dopiero około 77 lat później odnaleziono go ponownie w tym samym miejscu. W 2008 roku został razem z *Excidobates mysteriosus* przeniesiony do nowego rodzaju *Excidobates*, a *Ranitomeya captiva* i *Adelphobates*

captivus to wcześniejsze nazwy gatunku. Rodzaj obejmuje trzy gatunki: *E. captivus*, *E. mysteriosus* i *Excidobates condor*. Najbliższym krewnym jest *E. mysteriosus*; jest większy i żyje w lesie górskim nad górnym biegiem Marañón.

W naturze skóra wydziela słabą truciznę, którą drzewołazy pobierają z pożywieniem. Zwierzęta z hodowli nie otrzymują trucizny i nie są toksyczne, ale mimo to myj ręce przed pracą w terrarium i po niej.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Występowanie i środowisko

Excidobates captivus występuje w Peru i Ekwadorze. W Peru gatunek jest znany z nizin na południe od Marañón przy ujściu rzeki Santiago, na wysokości około 200 m, z jednego osobnika na północ od rzeki oraz z Cordillera del Cóndor. W Ekwadorze występuje w prowincji Zamora Chinchipe, m.in. w okolicach Zumbi, Panguintza i w rezerwacie Maycu, na wysokości około 800-1200 m. Łączny zasięg szacuje się na około 7350 km². Gatunek jest pospolity w kilku miejscach, a teren jest tak odludny, że siedliska są tylko w niewielkim stopniu przekształcone. Na tym obszarze prowadzi się wydobycie złota na małą skalę.

> **Naturalny zasięg:** Peru i Ekwador.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje na dnie wilgotnego, niezakłóconego lasu i w pobliżu strumieni, zarówno w nizinnym lesie deszczowym nad Santiago, jak i w lesie górskim w Cordillera del Cóndor. Jest aktywny za dnia i naziemny. Samiec nawołuje z ukrytych miejsc w niskiej roślinności, np. z kątów liści, krótkimi, piskliwymi dźwiękami wydawanymi w nieregularnych odstępach.

Jaja są prawdopodobnie składane w warstwie liści. Rodzice przenoszą kijanki na grzbiecie do małych zbiorniczków wody w roślinach, np. w bromeliach i w kątach liści *Heliconia*.

Niziny nad Santiago leżą na wysokości około 200 m i przez cały rok są ciepłe i wilgotne, natomiast tereny na wysokości 800-1200 m w Ekwadorze są chłodniejsze, zwłaszcza nocą.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Excidobates captivus* jest niewielka. Gatunek żyje na dnie ciepłego do umiarkowanego, stale wilgotnego lasu. Najbliższym krewnym jest *Excidobates mysteriosus*, a *Ranitomeya variabilis* i *Ranitomeya imitator* to lepiej poznane małe drzewołazy z tej samej części Ameryki Południowej.

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 40 × 40 cm. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, ponieważ gatunek żyje na ziemi. Na dnie zastosuj warstwę drenażową z keramzytu, wilgotne podłoże z włókna kokosowego i ziemi oraz grubą warstwę suchych liści, w której żaby mogą się chować. Rośliny o szerokich liściach i mech dają kryjówki, a małe bromelie i pojemniczki po filmach z wodą zapewniają miejsca dla kijanek.

Terrarium powinno mieć drobne otwory wentylacyjne, tak aby powietrze się wymieniało, ale nie wysychało. Starannie uszczelnij wszystkie szczeliny, bo tak małe żaby i ich owady karmowe łatwo uciekają. Nie trzymaj innych gatunków razem z *E. captivus*. Młode mogą pozostać w tym samym terrarium, dopóki nie zaczną same jeść i wyraźnie nie urosną.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

Temperatura na stanowiskach gatunku nie była mierzona. 22-26 °C w dzień i 18-22 °C w nocy to wartości pomiędzy klimatem nizin a klimatem na wysokości 800-1200 m. Małe drzewołazy źle znoszą upał, więc unikaj dłuższych okresów powyżej 28 °C. Używaj oświetlenia LED zamiast grzejących żarówek, ustaw terrarium w chłodnym miejscu i w razie potrzeby chłodź je wentylatorem. Spoczynek zimowy u tego gatunku nie jest znany.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 80-100 %, a podłoże musi być wilgotne przez cały rok. Zraszaj wodą z odwróconej osmozy lub deszczówką raz lub dwa razy dziennie albo zastosuj system deszczowy lub zamgławiający. Dbaj o to, by powietrze nie stało w miejscu. Gatunek jest tak mały, że szybko wysycha, a suche terrarium może w ciągu kilku dni okazać się śmiertelne.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Miska z wodą nie jest potrzebna, ponieważ żaby czerpią wilgoć ze zraszania i wilgotnej warstwy liści. Wodę w bromeliach i pojemniczkach po filmach wymieniaj co tydzień na świeżą wodę z odwróconej osmozy lub deszczówkę. Unikaj twardej wody z kranu i środków chemicznych, ponieważ płazy wchłaniają substancje przez skórę.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek żyje w cieniu na dnie lasu, więc oświetlenie ma przede wszystkim zapewnić wzrost roślin i 12-godzinny dzień. UVB nie jest konieczne, ale opcjonalne. Słabe światło UVB można stosować w części terrarium, jeśli są tam cień i liście, w które żaby mogą się wycofać.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Excidobates captivus jest tak mały, że może zjadać tylko bardzo drobne owady karmowe: skoczogonki, nielotne muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*) i najmniejsze równonogi. Karm dorosłe osobniki i młode codziennie taką ilością, jaka zostanie zjedzona. Kilka razy w tygodniu opylaj karmę preparatem witaminowo-mineralnym. Własne hodowle muszek owocowych i skoczogonków zapewniają stałe zaopatrzenie.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest aktywny za dnia, ale dużo czasu spędza ukryty w liściach. Samiec wydaje krótkie, piskliwe dźwięki z ukrytych miejsc. Najlepiej trzymać go w parach, ponieważ większa liczba osobników może prowadzić do konfliktów. Żab nie należy brać do ręki, ponieważ są bardzo małe i wrażliwe na stres. Do przenoszenia używaj plastikowego kubeczka.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Dojrzałość płciowa i różnice między płciami nie są znane u tego gatunku. Samca można rozpoznać po nawoływaniu. Najpewniej jest odchować razem grupę młodych, a następnie wydzielić nawołującą parę.

GODY I KOPULACJA

Samiec wydaje krótkie, piskliwe dźwięki w nieregularnych odstępach, przez kilka minut, z ukrytych miejsc w niskiej roślinności. Kopulacja i ewentualny sezon rozrodczy nie są znane. Częstsze zraszanie i nieco chłodniejsze noce, jak w porze deszczowej, mogą pobudzić rozród.

JAJA I KIJANKI

Jaja są prawdopodobnie składane w warstwie liści na dnie lasu; w terrarium sprawdzi się położony na boku pojemniczek po filmie, umieszczony pod liśćmi. Liczba jaj nie jest znana; 4-8 jaj podanych w ramce zapożyczono od *Excidobates mysteriosus*. Rodzice przenoszą kijanki na grzbiecie do małych zbiorniczków wody w roślinach, w naturze np. do bromelii i kątów liści *Heliconia*. Każdej kijance zapewnij osobny zbiorniczek, np. pojemniczek po filmie z wodą i suchym liściem. Pokarm kijanek nie jest znany; odpowiednie są glony, naturalny nalot w wodzie i drobny pokarm gotowy.

METAMORFOZA

Czas inkubacji i rozwoju larwalnego nie jest znany u tego gatunku. Dane zapożyczono od *Ranitomeya variabilis*: w temperaturze 24 °C wyklucie następuje po około dwóch tygodniach, a rozwój larwalny trwa 65-75 dni. Gdy pojawią się przednie kończyny, woda powinna być płytka, a kijanki muszą mieć łatwy dostęp do lądu.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode tuż po metamorfozie są bardzo małe i codziennie potrzebują najdrobniejszych owadów karmowych, takich jak skoczogonki. Trzymaj je w wilgotnym terrarium z mchem i liśćmi, opylaj karmę witaminami i wapniem, a temperaturę utrzymuj na poziomie 22-25 °C. Można je przenieść do większego terrarium, gdy pewnie jedzą i wyraźnie urosły. Długość życia nie jest znana; 5-10 lat podanych w ramce zapożyczono od *Ranitomeya variabilis*.

Zdrowie i częste błędy

Nie są znane choroby charakterystyczne dla tego gatunku. Typowe błędy są takie same jak u innych małych drzewołazów:

- Zbyt ciepłe lub zbyt suche terrarium. Żaby stają się ospałe, chudną i tracą kolor.
- Brudna woda w miejscach rozrodu, która powoduje grzybice i choroby u kijanek.
- Karma bez suplementu witaminowo-mineralnego, która prowadzi do problemów z kośćmi i słabych młodych.
- Nowe zwierzęta, które przynoszą ze sobą infekcje. Trzymaj nowe żaby osobno na kwarantannie.

Zdrowa żaba ma nieuszkodzoną skórę i zaokrąglony, ale nie wzdęty brzuch. Zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli żaba przestanie jeść, puchnie albo pojawią się na skórze rany lub zaczerwienione miejsca.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.